Lagt til rættis:
Óli Jacobsen
olij@sosialurin.fo

Restorff og Jacobsen:

Av sonnum ein spennandi ætt

Poul Andreas Jacobsen (1782-1862) var skómakari úr Havn, sum fekk sær svenska konu Helene Fagerholm (1770-1881). Hvussu tey hava verið, vita ikki nógv um, men teirra eftirkomarar hava verið heilt serligir

Tað eru ikki nógvar ættir í Føroyum, sum hava sett so nógv spor eftir seg sum eftirkomararnir hjá hesum hjúnum. Vit hava umrøtt nógv teirra í røðini Hendur ið Sleptu. Hetta eru tey, sum eru jarðað í Føroyum.

Ein týðandi kelda til hesar frásagnir er ein eftirkomari teirra, William Heinesen. Hann skrivaði í 1942 nakrar ikki útgivnar hugleiðingar um síni ættarfólk, sum tá vóru farin. Vit hava fingið loyvi til at nýta hetta tilfar, og er hetta eitt rættuligt kvett. Hervið hava vit kunnað lýst søguna ikki bert hjá hesi ætt, men eisini hjá Havnar býi og Føroyum.

Meginparturin av hesum tilfari er endurgivið, sum tað er skrivað á donskum. Danska málið hjá William er í sær sjálvum ein stuttleiki at lesa, og tað er heldur ikki hvønns mans føri at týða hann.

Else Jacobine Jacobsen og Martin Christian Restorff

Um Poul Andreas skrivar William:
"Poul Andreas Jacobsen rejste tidligt til København, hvor han drev et Skomageri. Fotografier viser ham som en Mand af et nobelt og livligt Udseende, der i nogen Grad bærer det Hammershaimbske Slægtspræg. (Pápin, Jákup Bøkjari, var ein Hammershaimb.)

Han skal have været en oplyst og velbegavet Mand, og hans Hjem i København var Samlingssted for derboende Færinger. P. A. Jacobsen døde i sin Fødeby Thorshavn, hvortil han flyttede som en gammel Mand.

Et tegnet portræt af hans svenskfødte Hustru Helene Fagerholm viser et sødt og fromt, lidt vemodigt Gammelkoneansigt.«

Tey áttu trý børn. Ein sonur, Thor, doyði ógiftur 27 ára gamal. Hans skal have verið "noget af en uregerlig Bohéme."

Hini bæði børnini vóru Else Jacobine (1813-1867), sum giftist við Martin Christian Restorff, tí fyrsta Restorff í Føroyum og Jørgen Frands, sum var tvær ferðir giftur. Fyrru ferð við Caroline Bjerring (1827-1854). Aðru ferð giftist hann aftur við hálvsystir fyrru konuna Hanne Raffenberg (1832-1904).

Børnini í báðum hjúnarløgum vóru Sophie Helene (1847-1926), Jørgen Poul (1852-1936), Fanny Thora Jacobine (1850-1936), Johanne Franciska f. 1857, Meinhardt Martin (1862-1917), Frants Carl Sophus (1863-1940), Helene f. 1866 og Aage f. 1868.

Pápi M.C. Restorff var prentarin Johan Wilhelm Restorff. Hann var sonur ein týskan handverkara, sum var fluttur til Danmarkar. Hann var prentsmiðjustjóri á Den kongelige Mønt. Mamman var Gertrud Mathiesen, sum var norsk.

Tað eru ættargreinirnar hjá hesum báðum, sum henda greinin snýr seg um.

Else Jacobine og M.C. áttu børnini Andreas William, Helene g. Bergh, Frants, Henriette g. Lützen og Johan.

Andreas William, sonur gamla Restorff, giftist við Sophie Helene, dóttir Jørgen Frands.

Eitt av teirra børnum var Caroline, mamma William Heinesen. Beiggi Helene Sophie, Meinhard, var pápi rithøvundan Jørgen Frants Jacobsen, sum tískil var systkinabarn mammu William.

Sum sagt eru tey nógv í ættini, sum eru grivin í gamla kirkjugarði, men tey eru eisini nógv, sum ikki eru grivin har.

Tað eru nøkur av hesum, vit fara at umrøða við William sum keldu:

Frants pápabeiggi Jørgen Frants búði í Nicaragua

Frants Carl Sophus Jacobsen (1863-1940) var pápabeiggi Jørgen Frants Jacobsen og ommubeiggi William Heinesen. Hann var ein av teimum mongu føroyingunum, sum fór langt út í heim. William lýsir hann soleiðis

"Onkel Frants i Amerika" – således betegnede vi Børn gerne Frants Jacobsen, til Forskel fra de to andre Onkel Frants'er, ham i Frederiksvaag (sonur gamla Restorff) og ham i "Bageriet".

Frants Jacobsen tilbragte Størsteparten af sit Liv Mellemamerika (Nicaragua), hvor han drev en Bananplantage, og der gik sælsomme Rygter om hans Liv i de fjerne Troper blandt Slanger og halvvilde Mennesker.

Hvis man ikke kendte noget nærmere til denne Udvandrer vilde man måske have antaget, at han var en hårdkogt Eventyrer, en Pioner, en Struggler med ukuelig Jernvilje, måske også en Svøbe overfor Negre og andre farvede Folkeslag. Eller man kunde have forestillet sig ham som "en Poor White", der manglede Initiativ til at rive sig løs fra et forsumpet Liv i barbariske Omgivelser.

Begge Dele vilde være lige langt fra Sandheden. Onkel Frants var alle sine Dage en hjertensgod og dybt beskeden Mand af en helt igennem hæderlig borgerlig Moral. En vis Eventyrlyst må have ligget til Grund for hans Emigration, og uden en vis stoisk Heroisme i det hverdagslige har han langtfra været. Men alt i alt er hans Skæbne noget af en Selvmodsigelse.

Onkel Frants havnede i 1925, 62 År gammel, i København, hvor han med tro Påpasselighed bestred en Plads som Inkassator for et velrenommeret Assuranceselskab, en lille fredsommelig og borgerlig Beskæftigelse, som lå for ham, og som i alle Måder syntes at stemme overens med hans Natur og Karakter.

At samme Frants til Trods herfor i sin Ungdom gav sig det desperate Eventyr i Vold og gennem hele sin Manddom valgte at trodse sin inderste Natur, om man så må sige, og forblive ude i dette Eventyr – det er og bliver i enhver Henseende et Paradoks.

Stakk av 14 ára gamal

Onkel Frants stak allerede i Konfirmationsalderen til Søs med et af de Restorffske Skibe, der sejlede på København. Han gjorde en Række Ture med dette Skib og andre, men så en skønne Dag vendte han ikke hjem, men gik på Langfart, og de Breve, han sendte hjem, kom fra fjerne eksotiske Havne.

Hjemme vænnede man sig efterhånden at have denne Søn og Broder ude i det næsten uvirkelige, selvom man altid var noget bekymret med hensyn til hvorledes den ejegode og eftergivende Frants skulde klare sig ude i den store svigefulde og efterhånden mere og mere halvvilde Verden, der havde opslugt ham.

Men det lod til at gå godt. Nu er Frants der og der – nu er han Købmand på en lille Tropeø, der hedder Corn Island. Nu er han taget ind til Fastlandet og har en Plantage i Nicaragua. Og nu kommer Frants hjem på besøg! Ja, Frants sejlede hjem på Besøg, krydsede de vilde Verdenshave og kom hjem og var den samme gode, bløde og uforandrede Frants.

Første besøg fandt Sted i 1888, det næste i 1900, og da havde han en Kone med – ikke nogen Negerinde eller Indianerkvinde, for hun var norsk, men dog en Kvinde med visse vilde fremmedartede Egenskaber.

Búði á pinkuoyggj

Den "lille grønne Ø" Corn Island, hvor Onkel Frants i tre År i Slutningen af forrige Århundrede en Tid havde kastet Anker, findes ikke på almindelige Landkort. Den var heller ikke mere end en Kvadratkilometer stor. Det tog en Time at ride rundt om Øen, og der var 40 Sømil ind til det nærmeste Fastland. Forbindelsen med Omverdenen skete kun i åbne Både.

Onkel Frants gav mig engang disse Oplysninger i et Brev: "Klimaet er tropisk, men der er altid frisk Luft. Undertiden kan det storme slemt. Plantevæksten er hovedsagelig Kokospalmer. Der findes ingen Rovdyr undtagen Slanger, men en Del Kryb, heriblandt de slemme Jordlopper. Indbyggerne er mellem 5 og 600 Sjæle, de er stærkt blandede. Af hvide Mennesker er der seks, to amerikanske Købmænd, en Svensker (strandet), min Compagnon Braubigam, Tante Line og mig selv. Tante Line er eneste hvide Kvinde der. Næringsvejene er Fiskeri og Kokosnødder. Forholdet til de indfødte er brilliant."

På denne ret paradisiske Ø drev

Lítla Corn Island, har Frants og Lina búðu, er í dag ferðamannaparadís

Frants en "blandet Købmandshandel", der omfattede mange Ting, lige fra Silke til Jern. En Hest, han havde, var så tam, at den gik indenfor Disken. Al Handel foregik med Kokosnødder som Betaling, og Frants kunde sommetider have over 100.000 (Nødder) liggende.

Til denne ejendommelige Bygdeforretning var der et Års Tid knyttet et Bageri, der dreves af Søstersønnen Frants Restorff, (seinni kendur bakari í Havn.)

33 ár í Nicaragua

Disse tre År synes at have været gode og hyggelige og hører sikkert til de lykkeligste i Onkel Frants Udlændighed. Men alt har af en eller anden Årsag en Ende, og en skønne Dag sagde Frants og Line den lille lykkelige Ø Farvel og bosatte sig ved Bluefields i Nicaragua, hvor Forholdene var betydelig mere brogede.

Her boede Frants og Line så i 33 År, lige indtil de i 1925 rejste tilbage til Danmark med en Afstikker til Thorshavn, hvor Gensynet med Brødre og Søstre var fuldt af gammeldags utilsløret Hjertelighed.

Tante Line var i Modsætning til Onkel Frants en yderst temperamentsfuld Dame. At høre disse to Hjemvendte berette om deres Hændelser i det fjerne Land var ikke kedeligt.

Onkel Frants sagde nu aldrig meget før Udlændigheden, og når han berettede om sine Oplevelser ude i det fremmede, var det gerne på en lidt automatisk og åndsfraværende Måde, omtrent som når man gengiver sine Indtryk af en ikke alt for fængslende Film, man har set. Men Tante Line gav til Gengæld med vilde Øjne og krigeriske Gebærder drabelige Historier til Bedste om farlige Dyr og uregerlige Mennesker, hvem "Manchetten" altid sad løs i Skeden, og som måtte holdes i Ave med Revolveren.

Plantagedriften synes der ikke at have været overvættes meget Held ved. Onkel Frants var en påpasselig, men alt andet end forslagen endsige durkdreven Mand, og hans Kone synes nærmest at være gået helt op i Rollen som en Slags Politi for sin Mand og sig selv.

Da Ægteparret vendte hjem fra deres lange Ophold i de mellemamerikanske Troper, var de omtrent lige så fattige, som da de drog af sted. Sorger og Bekymringer, af mindre som af større Art, har det ikke skortet op. En farvet Pige (Kreolerinde), de havde adopteret og betragtede som deres eget Barn, lønnede dem det kun dårligt sidenhen, da hun blev voksen.

Onkel Frants synes at have være Genstand for en Del Svig og Løftebrud fra upålidelige Conpagnoners og Kumpaners Side. Men han bar dog alle sine Dage enhver Skæbnens Tilskikkelse med smuk, man fristes til at sige barnlig Resignation, en stoisk og uskyldig Resignation, ikke ulige den, der kommer til Udtryk i den vemodigtenkle Melodi til

It was there, where we parted beyond Johnny Glen.

Utvivlsomt har det være det største Øjeblik i Onkel Frants Liv, da han kunde vende Hjem og slå sig ned mellem sine Kære, opfriske Minder fra Barndommen og frit af Hjertet synde de gamle gæve Sange. Han medbragte ved sin Tilbagekomst i 1925 ikke noget Pust fra det vildt eksotiske Mellemamerika, Giftslangernes og Borgerkrigenes Land, men derimod et Pust fra et helt eller halvglemt Thorshavn og København i Firserne.